

LNV Consumentenplatform

Diermeel, voer voor discussie

Opinieonderzoek en impressie consumentenpanels

4 november 2005

Inhoud

• Hoofdstuk 3	Opinieonderzoek	
	Inleiding	3
	1. Mening omtrent diermeel in veevoer	3
	2. Kennis over eetgewoonten van dieren	4
	3. Kennis omtrent diermeel	4
	4. Ethiek	5
	5. Veiligheid	6
	6. Diermeel en milieu	7
	7. Invloed van kennis op de mening over diermeel	8
	8. Voorlichting	9
	9. Observaties	9
• Hoofdstuk 4	Impressies consumentenpanels	10
• Colofon		14

Opinieonderzoek

Inleiding

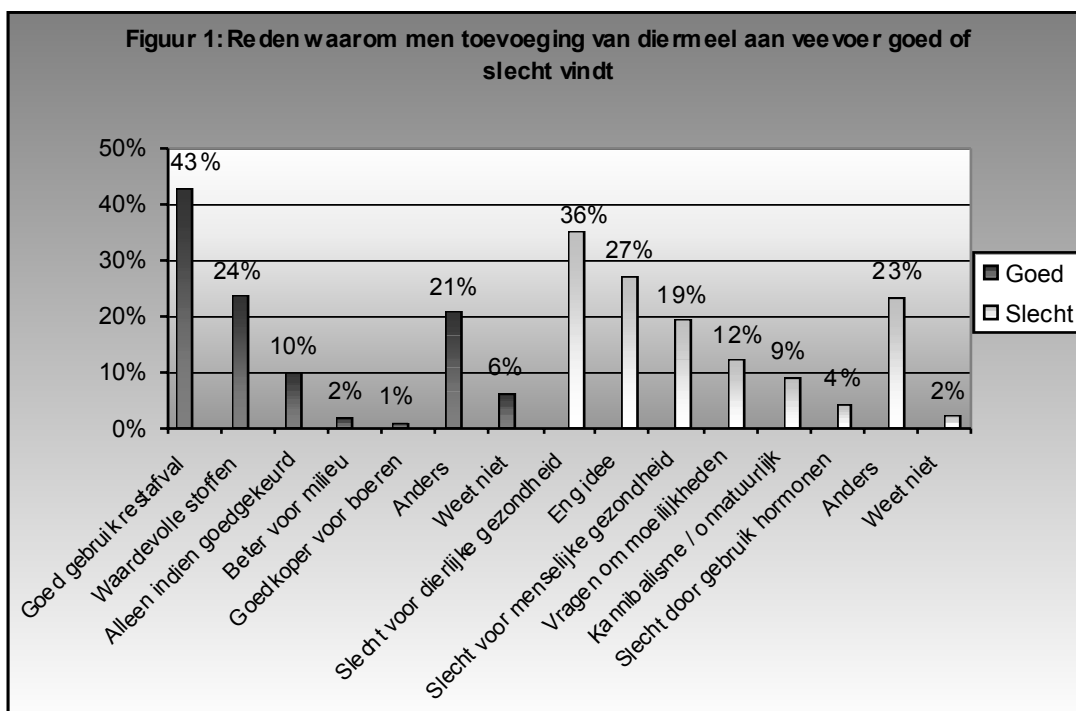
In september 2005 is in opdracht van het ministerie van LNV onder ruim 500 respondenten een opinieonderzoek uitgevoerd over het mogelijk herintroduceren van diermeel in veevoer. Tijdens de BSE-crisis is onder andere het gebruik van diermeel in veevoer verboden om te voorkomen dat koeien BSE en mensen een variant van de ziekte Creutzfeldt Jacob Disease kunnen krijgen. De EU overweegt of het mogelijk en verantwoord is de regels op termijn te veranderen. Zo ook de mogelijkheid om diermeel weer toe te laten in veevoer. In een telefonisch interview is eerst de mening van respondenten gevraagd over het toevoegen van diermeel. Daarna is gekeken naar de kennis van respondenten omtrent veevoer en diermeel. Vervolgens is de achtergrond van diermeel, BSE, variant Creutzfeldt Jacob Disease en de relatie met het milieu toegelicht. Daarna is nogmaals gevraagd aan respondenten om hun mening te geven over het gebruik van diermeel, om zo te kijken of zij van mening zijn veranderd.

1. Mening omtrent diermeel in veevoer

Aan respondenten is gevraagd wat zij vinden van het gebruik van diermeel in veevoer. 48% van de respondenten vindt dit slecht. Zij vinden dit geen goed idee omdat het niet goed zou zijn voor de gezondheid van dieren (36%) en mensen (19%). Maar ook omdat het een eng idee is dat dieren haren en botten eten (27%).

Een kwart van de respondenten vindt het prima om diermeel te gebruiken in veevoer. Veel genoemde redenen hiervoor zijn: een goede zaak om restafval te hergebruiken (43%), op deze wijze krijgen dieren waardevolle stoffen binnen (24%) en het kan geen kwaad (mits goed gekeurd) (10%). Nog een kwart heeft geen mening over het gebruik van diermeel in veevoer.

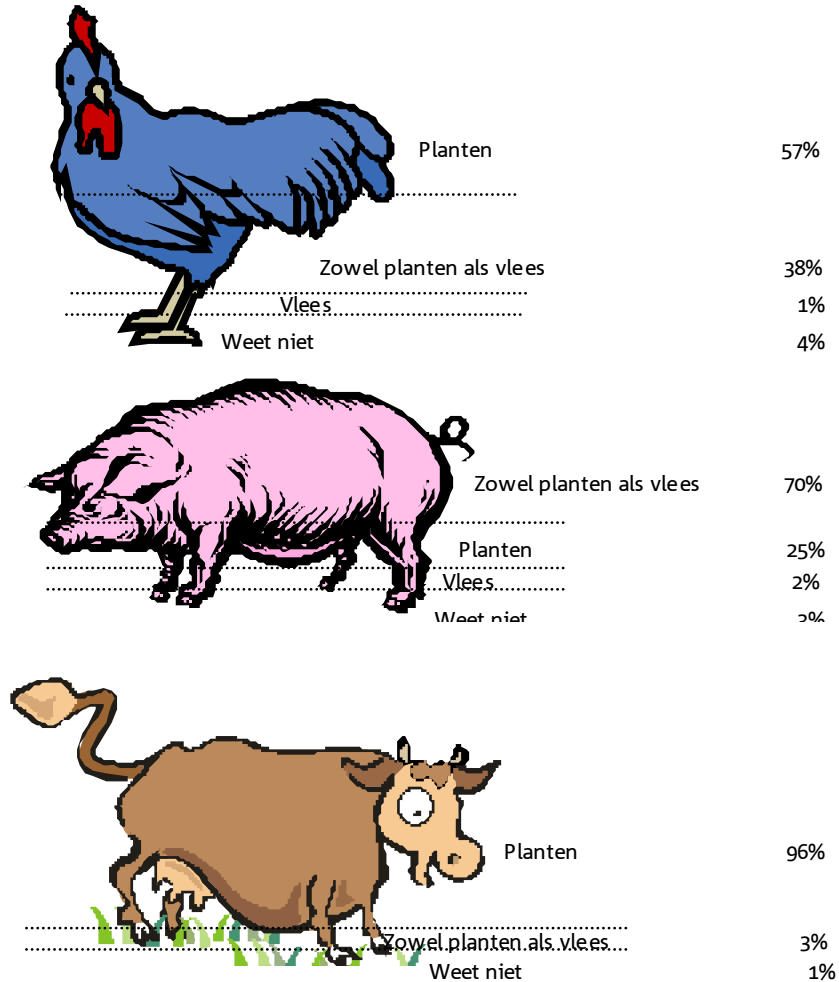
Opvallend is dat vrouwen, hoger opgeleiden en mensen uit grote steden negatiever staan tegenover het gebruik van diermeel in veevoer.

2. Kennis over eetgewoonten van dieren

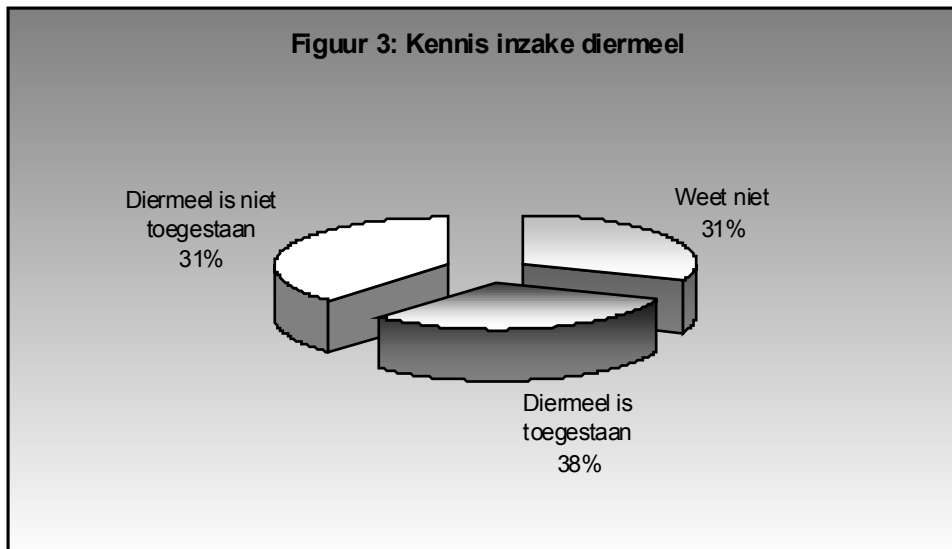
96% van de respondenten weet dat koeien van nature planteneters zijn. Het feit dat kippen zowel planten als vlees eten, weet slechts 38%. 57% denkt dat kippen alleen planten eten. Bijna driekwart (70%) denkt dat het varken een alleseter is. Een kwart van de respondenten denkt dat varkens alleen planten eten.

Figuur 2: Kennis over eetgewoonten van dieren

3. Kennis omtrent diermeel

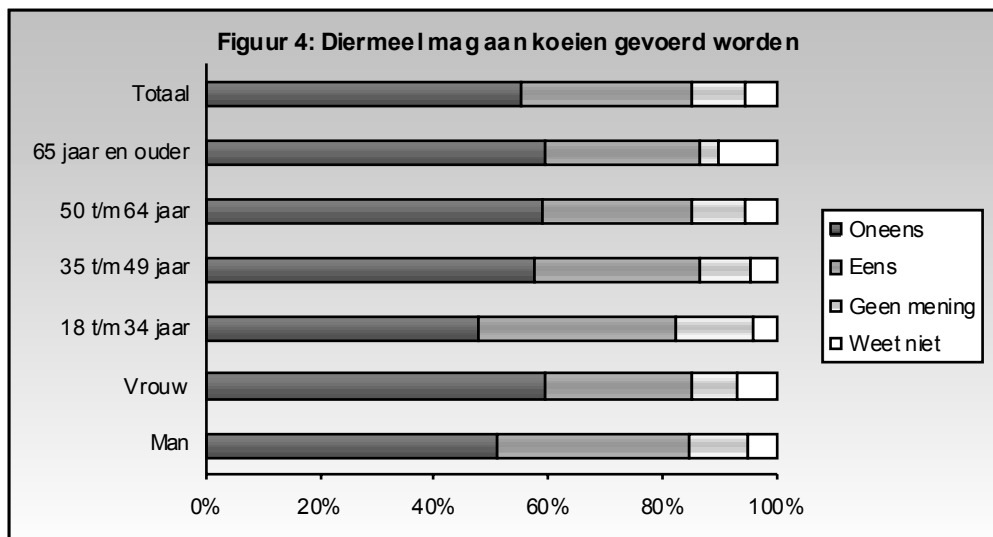
Aan respondenten is gevraagd of het op dit moment is toegestaan om diermeel te gebruiken in veevoer. 38% denkt van wel. Eenderde denkt terecht dat het niet is toegestaan. Een even grote groep weet het niet.

Van de mannen denkt ongeveer de helft dat het gebruik van diermeel is toegestaan tegenover eenderde van de vrouwen. Opvallend is ook dat mensen uit de weinig stedelijke regio's vaker denken dat het gebruik is toegestaan dan de zeer stedelijke regio's.

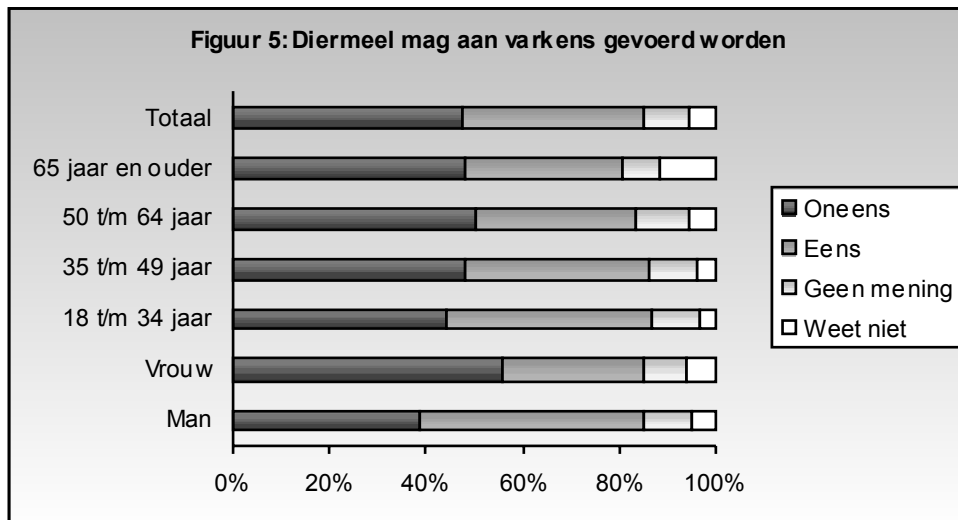
4. Ethiek

Respondenten zijn na de kennisvragen door de enquêteur geïnformeerd over de feitelijke eetgewoonten van dieren en het gebruik van diermeel (is momenteel nog niet toegestaan). Dit was nodig om deelnemers te kunnen vragen wat hun standpunt is over het verstrekken van veevoer met diermeel aan koeien (planteneters) en varkens (alleseters). Meer dan de helft van de deelnemers (55%) vindt dat koeien via hun voeding geen diermeel mogen binnenkrijgen. Iets minder dan eenderde (30%) vindt van wel. 6% heeft hierover geen mening.

Minder dan de helft van de deelnemers (48%) is van mening dat varkens via hun voeding geen diermeel mogen binnenkrijgen. 38% vindt dat het wel moet mogen en 5% heeft hierover geen mening.

Men vindt het meer acceptabel voor een varken (een alleseter) om voeding met diermeel binnen te krijgen dan voor een koe (een planteneter) (respectievelijk 38% versus 30%). Vrouwen vinden het vervelender dan mannen dat varkens en koeien diermeel in hun voeding krijgen aangeboden.

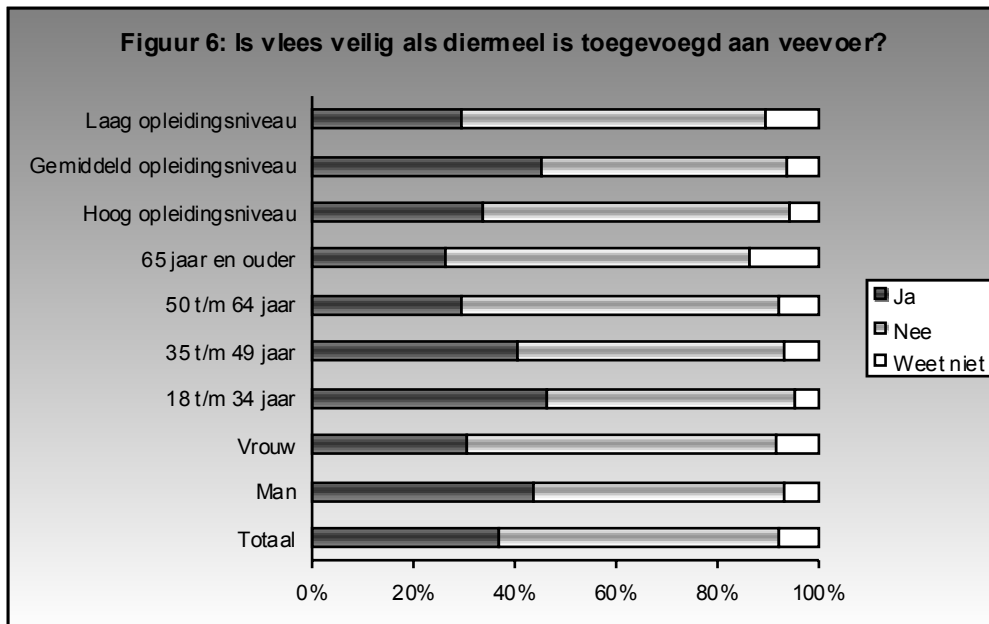
Voor de mensen die het niet goed vinden dat een koe diermeel binnenkrijgt, is de belangrijkste reden (voor 44%) dat de koe van nature een planteneter is. Daarnaast denkt men dat diermeel ongezond is voor een koe (31%) of is men van mening dat door diermeel de gekke-koeienziekte kan ontstaan (8%).

Respondenten die liever niet hebben dat varkens diermeel binnenkrijgen, vinden dit voornamelijk (46%) omdat het ongezond zou zijn voor het dier. Daarnaast wordt ook het ontstaan van varkenspest door 6% genoemd.

78% van de respondenten die positief staan tegenover het verstrekken van diermeel aan koeien en varkens, zijn positief omdat ze menen dat op deze manier dieren waardevolle stoffen binnenkrijgen.

5. Veiligheid

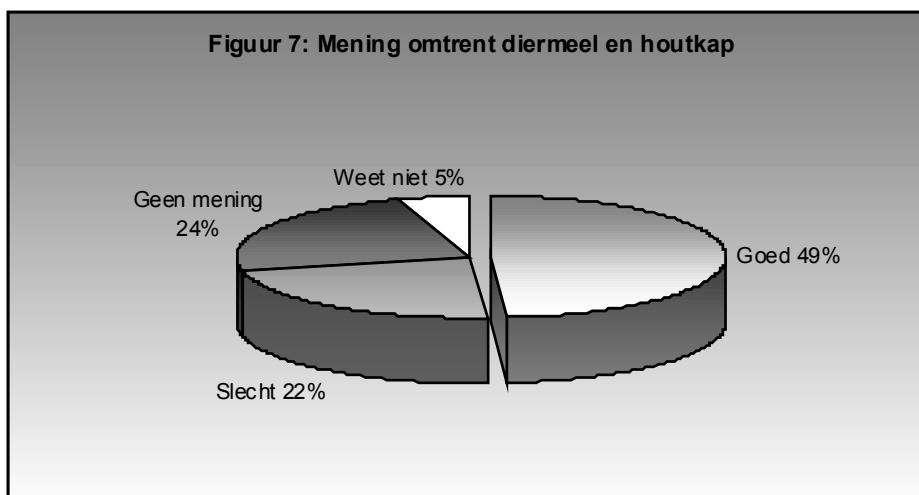
Is het vlees nog veilig als diermeel aan veevoer wordt toegevoegd? Eenderde van de respondenten denkt van wel. Belangrijkste reden hiervoor zijn de strenge controle en regels. Ook *de overheid waakt wel over mijn gezondheid* wordt genoemd. Iets meer dan de helft (55%) denkt dat het vlees niet meer veilig zal zijn. Redenen: omdat het risico van besmetting voor mens en dier te hoog wordt gevonden, de overheid nooit 100% kan garanderen dat het vlees veilig is en de overheid nooit alles kan controleren.

Er zijn opvallende verschillen te zien tussen mannen en vrouwen en jongeren en ouderen. Zo denkt bijna tweederde van de vrouwen dat het vlees niet meer veilig zal zijn tegenover de helft van de mannen. Van de ouderen staat 62% sceptisch jegens de veiligheid van het vlees tegenover 55% van de jongeren.

6. Diermeel en het milieu

Om het onderwerp vanuit een andere invalshoek te benaderen, zijn de respondenten geïnformeerd over de mogelijke relatie tussen diermeel en houtkap. Vervolgens is hen gevraagd wat zij vinden van de overweging om diermeel weer toe te laten in veevoer, om zo uiteindelijk minder tropisch regenwoud te hoeven kappen. De helft van de respondenten vindt dit een goed idee. Bijna een kwart zegt dit geen goed idee te vinden en evenveel mensen is een ambivalente mening toegedaan.

Respondenten is ook gevraagd waarom zij de overweging een goed of een slecht idee vinden. Alle mensen die aangeven het een goede overweging te vinden, doen dit omdat ze het belangrijk vinden dat tropisch regenwoud behouden wordt. De mensen die het niet eens zijn met de overweging, hebben over het algemeen het idee dat er andere

oplossingen zijn om het gebruik van soja en de kap van regenwoud terug te dringen. Bovendien hebben sommige van deze respondenten het idee dat het argument omtrent tropisch regenwoud als excuus of troef wordt ingezet om diermeel weer te kunnen herintroduceren. Enkele opvallende uitspraken ter illustratie:

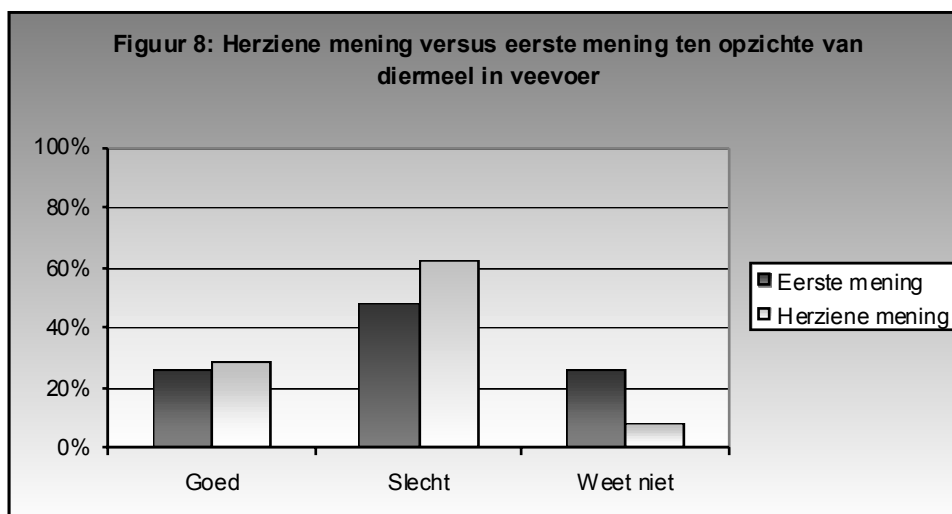
“ Ze kunnen de woestijn cultiveren om soja te verbouwen. Genoeg land.”

“Het zal meer een financiële overweging zijn dan een milieutechnische. Niet alle soja wordt verbouwd waar tropisch regenwoud staat”

“Het is helemaal niet nodig om soja te importeren. We hebben zelf genoeg maïs. Desnoods moet het vlees dan wat duurder”

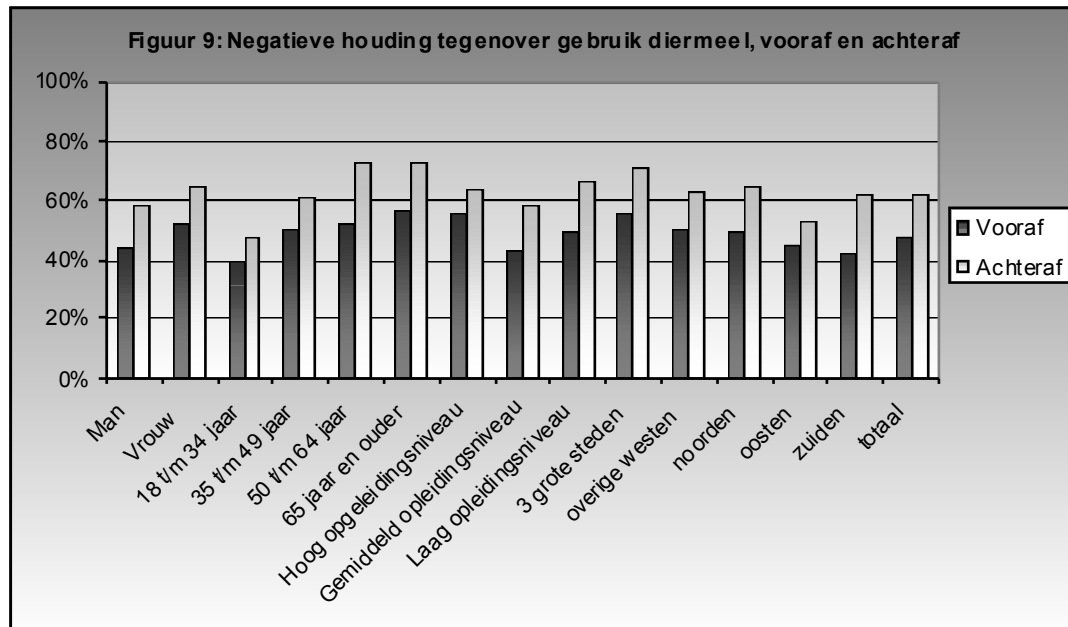
7. Invloed van kennis op de mening over diermeel

Interessant is om te kijken of de informatie die deelnemers in de loop van het interview hebben ontvangen er toe heeft geleid dat ze hun mening bijstellen. Respondenten die aan het begin van het interview een positieve attitude hebben over het gebruik van diermeel in veevoer, behouden deze mening ook (het was 26% en dit is lichtelijk gestegen naar 29%). Daarentegen stijgt het aantal deelnemers dat tegen het gebruik van diermeel is behoorlijk van ongeveer de helft bij de beginvraag naar tweederde. Dit betekent dat het aantal mensen dat geen mening heeft flink gedaald is van 25% naar 8%. Meer dan de helft van de ondervraagden die in eerste instantie geen mening hadden, hebben op basis van het interview hun mening gevormd en zeggen nu het gebruik van diermeel een slechte zaak te vinden.

Opvallend is dat vooral onder 50 t/m 64-jarigen, laagopgeleiden en mensen uit het zuiden de negatieve houding tegenover het gebruik van diermeel sterk toeneemt (respectievelijk met 18%, 17% en 20%). Onder hoogopgeleiden, 18 t/m 34-jarigen en respondenten uit het oosten is het aantal respondenten dat een negatieve houding heeft het minst gestegen.

De deelnemers is gevraagd naar de onderbouwing van hun mening over diermeel. De hoofdreden voor respondenten die nu positief staan tegenover het gebruik van diermeel, is dat met diermeel dieren stoffen die ze nodig hebben in hun voeding krijgen aangeboden (39%). Voor een kwart is het belangrijk dat restafval op een goede manier gebruikt wordt (eerder was dit voor 43% een reden). Na hierover geïnformeerd te zijn, geeft 31% aan dat de vermindering van het kappen van regenwoud een reden is. 9% noemt minder soja gebruik.

De risico's voor de gezondheid van mens (41%) en dier (34%) zijn de belangrijkste redenen om negatief te staan tegenover het gebruik van diermeel. Voor gezondheidsrisico's voor de mens is dit een stijging ten opzichte van de beginvraag (was 19%). Ook de angst dat het vlees onveilig is, speelt voor een kwart van de mensen een rol. 12% geeft aan dat kannibalisme reden is om het gebruik van diermeel een slecht idee te vinden.

8. Voorlichting

Driekwart van de ondervraagden wil graag voorgelicht worden over een versoepeling van de regels. Met name 35 t/m 64-jarigen (83%) hebben daar relatief meer behoefte aan dan 65+-ers (61%) en 18 t/m 34 jarigen (67%).

9. Observaties

- Bij aanvang van het interview vindt de helft van de ondervraagden het toevoegen van diermeel aan veevoer een slechte zaak.
- Het feit dat het wettelijk niet is toegestaan om diermeel aan veevoer toe te voegen weet tweederde van de mensen niet.

- Bijna iedereen weet dat koeien van nature planteneters zijn. Dat kippen zowel planten als vlees eten, is voor meer dan de helft van de ondervraagden nieuw.
- Volgens de meerderheid van de respondenten is het vlees niet meer veilig als diermeel wordt toegevoegd aan veevoer. Men vindt de kans op besmetting van mens en dier te hoog omdat de overheid nooit alles kan controleren.
- Indien men gevraagd wordt om een keuze te maken tussen diermeel in veevoer en het kappen van tropisch regenwoud, kiest iets minder dan de helft voor diermeel in veevoer. Deze groep respondenten vindt het belangrijker dat tropisch regenwoud beschermd wordt en is bereid 'in ruil hiervoor' diermeel in veevoer toe te staan, mits alles onder strenge controle gebeurt. Een even grote groep kiest niet voor tropisch regenwoud en ook niet voor diermeel in veevoer. Deze groep heeft het idee dat het verbouwen van soja niet per definitie ten koste hoeft te gaan van regenwouden. Bovendien heerst het gevoel dat de overheid het argument "tropisch regenwoud" als excuus of troef wordt ingezet om diermeel weer te kunnen toelaten.
- Na alle informatie die de respondenten te horen hebben gekregen is hun nogmaals gevraagd wat zij vinden van het gebruik van diermeel in veevoer. De meerderheid (62%) van de respondenten is nu de mening toegedaan dat diermeel niet aan veevoer toegevoegd mag worden. Dit betekent een stijging van 14%-punten ten opzichte van de eerste keer dat de vraag is gesteld (48%).
- Vrouwen, stedelingen en hoger opgeleiden lijken in grotere mate tegen het gebruik van diermeel te zijn dan andere groepen.

Impressie consumentenpanels

Werkwijze

In opdracht van het ministerie van LNV zijn drie panelbijeenkomsten georganiseerd. Het doel van deze bijeenkomsten was dieper in te gaan op de beelden die consumenten hebben bij diermeel in veevoer en of, en onder welke voorwaarden, zij vinden dat herintroductie wel of niet moet worden toegestaan. Dit biedt een aanvulling op het opinieonderzoek. De samenstelling van de drie panels is gekozen op basis van drie belangrijke onderdelen in de discussie rondom de herintroductie van diermeel:

- gezondheid (wel of niet kritisch ten aanzien van gezondheid)
- ethiek (houding ten opzichte van dieren en vlees)
- economie (consumenten en ondernemers).

Bij het eerste panel waren deelnemers aanwezig die in meer of mindere mate bezig zijn met gezondheid. Bij het tweede panel is gekozen voor een samenstelling van vegetariërs en niet-vegetariërs en bij het derde panel zaten boeren en consumenten. Bij elke bijeenkomst waren tussen de acht en de tien mensen aanwezig.

Het programma van de bijeenkomst verliep in grote lijnen volgens een vast stramien. Na de kennismakingsronde is de deelnemers gevraagd naar de eetgewoonten van een kip, een koe en een varken. Daarna is gesproken over diermeel en de gezondheidsrisico's voor mensen en dieren. Vervolgens zijn we met de deelnemers in gesprek gegaan over de afwegingen die zij belangrijk vinden. Om tenslotte te bespreken of ze voor of tegen de herintroductie van diermeel zijn en onder welke voorwaarden.

Omschreven staan meningen en percepties van panelleden. Opmerkingen berusten niet altijd op juiste kennis en feiten.

Eetgewoonten dieren

Bijna alle panelleden weten, dat een koe van nature alleen planten eet. Het dieet van de koe bestaat volgens de panelleden vooral uit gras en hooi. De meeste mensen weten dat het varken een alleseter is, waarbij ze vooral denken aan restafval, zoals schillen en

groente- en fruitafval. De meerderheid van de panelleden weet niet dat de kip een alleseter is. Hoewel ze weten dat een kip wormen en torretjes eet, associëren ze deze beestjes niet met vlees. Over het algemeen denkt men dat kippen voornamelijk zaden en granen eten. Een aantal deelnemers vindt het beantwoorden van de vraag lastiger dan van te voren gedacht. Ook zijn er panelleden die zeggen niet bezig te zijn met wat dieren eten:

“Blijkbaar ben ik er niet mee bezig, want dan had ik het wel kunnen benoemen wat ze eten.”

Het merendeel van de panelleden vindt het belangrijk om te weten wat beesten eten. Omdat wat een dier eet, via de consumptie van vlees uiteindelijk ook in mensen terecht komt. Een aantal panelleden (vooral consumenten die kritisch zijn op gezondheidsaspecten) vindt dat de smaak en de kwaliteit afhankelijk is van wat een dier gegeten heeft.

Diermeel

De meerderheid weet ongeveer wat diermeel is. Gemalen beenderen wordt het meest genoemd. Het merendeel van de panelleden denkt dat het toevoegen van diermeel aan veevoer momenteel niet verboden is. Vooral als het ook geschikt is voor mensen zien deelnemers geen reden waarom dieren het niet zouden mogen eten. Een aantal mensen vindt het een kwalijke zaak dat een dier een soortgenoot kan opeten.

“Kannibalisme is walgelijk, daar kan ik echt boos om worden”

In het panel met boeren en consumenten kiest een scharrelkippenhouder een andere invalshoek en wijst erop dat door het verbod op diermeel zijn kippen verplicht vegetariër zijn geworden. Dit gaat volgens hem ten koste van het welzijn van zijn dieren.

Risico's voor de gezondheid

Dat er sprake is van een relatie tussen BSE en diermeel is voor het merendeel van de panelleden nieuw. De relatie tussen BSE en Creutzfeldt Jacob Disease is over het algemeen wel bekend, al blijkt hierover nog wel veel onduidelijkheid te bestaan. Zo vraagt een deelneemster zich af of je Creutzfeldt Jacob Disease krijgt door het eten van één stuk vlees of door het eten van meerdere stukken vlees. De eerste Nederlandse dode (in het tweede kwartaal van 2005) is bij veel deelnemers in het geheugen blijven hangen. Het meest beangstigende aan Creutzfeldt Jacob Disease vinden mensen de incubatietijd van tien tot twintig jaar.

“Ik ben al geruime tijd vegetariër, maar ik zou dus nog steeds die ziekte kunnen krijgen.”

Vrijwel iedereen heeft begrip voor de maatregelen die vier jaar geleden zijn getroffen. Al denkt een aantal mensen wel dat het uitblijven van het ‘worstcase scenario’ (honderdduizenden doden) niet alleen te danken is aan de genomen maatregelen. Het beeld dat tijdens de BSE crisis onder andere door de media werd geschetst zou volgens deze groep overtrokken zijn geweest.

“Ik heb het idee dat het allemaal zwaar overtrokken werd; leed is sensatie.”

Een aantal boeren en consumenten vindt dat met de kennis van nu, de maatregelen versoepeld kunnen worden. Mede omdat dit de concurrentiepositie van Nederlandse boeren op de wereldmarkt zou verbeteren.

Duurzaamheid

Vrijwel alle deelnemers vinden de overweging om diermeel weer toe te staan om het regenwoud te sparen, niet afdoende. Volgens de deelnemers zijn er ook andere manieren om het milieu te sparen die geen gevolgen hebben voor de gezondheid van mens en dier.

“Er zijn andere manieren om het milieu te sparen: doe de lichten uit, rij geen auto meer.”

“Behoud van het regenwoud is wel belangrijk. Toch zou ik niet willen dat ze diermeel weer gaan gebruiken, omdat ik dan niet kan uitsluiten dat er BSE in mijn vlees zit.”

Ook dat diermeel nu verbrand moet worden is voor de meeste panelleden geen overtuigend argument.

“Waarom maken ze er niet gewoon een baksteen van?”

Belanghebbenden

Volgens de deelnemers profiteert voornamelijk de producent van vlees wanneer het gebruik van diermeel weer wordt toegestaan. Ook de prijsbewuste consument en de vleesindustrie hebben er voordeel bij. Eigen profijt zien deelnemers vooral in het dalen van de prijs. Vooral op gezondheid kritische consumenten kunnen zich niet voorstellen dat vlees met diermeel smaakvoller en lekkerder zou kunnen zijn. Nadelen ziet men vooral in de kans op ziekte. Een aantal panelleden wil er liever helemaal niet over nadenken.

“Ik wil er gewoon niet over nadenken. Ik wil blijven geloven in het sprookje van de kip op het erf, de koe in de wei en het varken in de modder.”

Afwegingen

Voor de panelleden speelt gezondheid en voedselveiligheid de belangrijkste rol bij herintroductie van diermeel. Daarbij redeneren deelnemers twee kanten op. Een aantal mensen is van mening dat Nederland het gebruik van diermeel moet toestaan omdat honderd procent veiligheid toch nooit gegarandeerd kan worden. Mede omdat zij veronderstellen dat een gedeelte van ons vlees geïmporteerd wordt uit landen waar het gebruik van diermeel wel is toegestaan. Dit vlees met diermeel komt bij ons gewoon in de schappen terecht. Daarentegen is er ook een groep mensen die vindt dat dit juist de reden is om controles aan te scherpen. In hun ogen is het vlees nu nog niet honderd procent veilig.

Gezondheid en veiligheid blijken de meest gevoelige punten in de discussie rondom herintroductie van diermeel. Ook economie wordt door een aantal panelleden erg belangrijk gevonden, vooral in het panel met boeren en consumenten. Verder zijn dierenwelzijn, milieu en kwaliteit van vlees genoemd.

Voorwaarden als men tot herintroductie besluit

Scherpe controles en keuzevrijheid zijn voor de panelleden de belangrijkste voorwaarden indien besloten wordt om diermeel te herintroduceren. Panelleden willen scherpe controles om te waarborgen dat mensen en dieren niet ziek worden. Bovendien moeten consumenten de mogelijkheid hebben om te kiezen voor vlees zonder diermeel. Dit kan onder meer door op het etiket of op de verpakking te laten zien of diermeel is gebruikt. Op het etiket moet dan ook de herkomst van het dier te vinden zijn.

Om te zorgen dat je door de hoeveelheid informatie de kip niet meer ziet, stellen sommige deelnemers een link op de verpakking voor, naar een website waar de benodigde informatie te vinden is. Uit marketingoogpunt moet volgens de deelnemers wel nagedacht worden over een nieuwe naam.

“Als ze het op de verpakking zetten moeten ze het wel een andere naam geven dan diermeel.”

Daarnaast is uniforme regelgeving wereldwijd voor een aantal panelleden ook een voorwaarde. Volgens een boer hoeven toetredende landen aan de EU nu niet te voldoen aan dezelfde eisen als overige landen in de EU. Ook landen buiten de EU hanteren niet dezelfde eisen met betrekking tot diermeel. Dit is voor de panelleden reden om als voorwaarde te stellen dat vlees uit andere landen aan dezelfde eisen voldoet als vlees dat in Nederland is geproduceerd, of dat het land van herkomst duidelijk op het product wordt aangegeven.

Vrijwel alle panelleden willen voorgelicht worden over de herintroductie van diermeel in veevoer en het besluit hierover. Een aantal mensen denkt aan een documentaireachtig programma. Met de boodschap: “we hebben het destijds verboden om die en die reden, we hebben nu de kennis, nu gebeurt het niet meer en we blijven controleren om het te voorkomen”. Hier kunnen bijvoorbeeld ook Postbus 51 spotjes voor worden ingezet. Ook internet is een goed medium. Daarnaast zijn er panelleden die vinden dat de informatie in de winkels beschikbaar moet zijn. In ieder geval vinden vrijwel alle deelnemers het belangrijk dat het grote publiek goed en tijdig geïnformeerd wordt.

“Als je het terugstopt moet je het communiceren, anders krijg je dezelfde situatie als bij de grondwet.”

Een aantal consumenten geeft aan niet te weten welke instanties verantwoordelijk zijn voor de controles op diermeel en andere zaken.

“Ik vind het moeilijk om te weten welke instanties nu wat controleren. Als consument vraag je je af wat is nu waar?”

Voor of tegen?

Deelnemers is tot slot gevraagd of ze nu voor of tegen de herintroductie van diermeel zijn. De meningen hierover zijn verdeeld. Vooral vegetariërs zijn tegen. Consumenten kritisch op gezondheid staan niet afwijzend tegenover herintroductie zolang er alternatieven zijn en duidelijk beargumenteerd is waarom tot herintroductie wordt overgegaan. Een aantal panelleden heeft het idee dat aan herintroductie niet kan worden ontkomen als de EU het wil. In het panel met boeren en consumenten staan de meeste panelleden positief tegenover herintroductie.

Samengevat

- Opvallend is dat de meeste deelnemers niet op de hoogte zijn van de relatie tussen diermeel en BSE, maar wel van de relatie tussen BSE en variant Creutzfeldt Jacob Disease.
- Gezondheid en veiligheid blijken voor mensen de meest gevoelige punten in de discussie rondom herintroductie van diermeel.
- Vrijwel alle deelnemers vinden de overweging om diermeel weer toe te staan om het regenwoud te sparen, niet afdoende.

- De belangrijkste voorwaarden voor herintroductie zijn scherpe controles, keuzevrijheid en goede voorlichting.
- Het merendeel van de deelnemers staat aan het einde van het panel enigszins positief tegenover herintroductie.

Colofon

Hoofdstuk 1

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
070 3786868

Hoofdstukken 2, 3 en 4

Schuttelaar & Partners, Adviesbureau voor Maatschappelijke Communicatie B.V.
070 3184444
E-mail: info@schuttelaar.nl

Pers

Directie Voorlichting
Nienke van der Zee: (070) 378 4018
n.vanderzee@minlnv.nl

LNV Consumentenplatform

Directie Voedselkwaliteit en Diergezondheid
Willem Roeterdink en Eelco Klein (070) 3784453/4131
E-mail: w.roeterdink@minlnv.nl en e.klein@minlnv.nl

Meer informatie over het LNV Consumentenplatform is te vinden op:
www.minlnv.nl/consumentenplatform

Diermeel, voer voor discussie is een publicatie van het Ministerie van LNV (directie Voedselkwaliteit en Diergezondheid) in samenwerking met adviesbureau Schuttelaar & Partners.

Eerder in het LNV Consumentenplatform:

- Dierenwelzijn, willen we dat weten? (juni 2005)
- Platteland, ook voor uw vrije tijd!? (maart 2005)
- Geeft decontaminatie veilig pluimveevlees? (december 2004)
- Natuurlijkheid, waarde voor beleid (juni 2004)
- Voedsel zonder risico: wensen en grenzen (februari 2004)
- Ons voedsel over tien jaar (oktober 2003)
- De prijs van duurzame voedselproductie (juni 2003)
- Vis als het maar verantwoord is! (april 2003)
- Genetische modificatie en voedsel, weet u wat dat is? (november 2002)
- Kiezen voor groenten en fruit (september 2002)
- Waar komt mijn vlees vandaan? (april 2002)